

Obracanje ambasadora Henri L. Klarka, supervizora za Brcko nastavnom osoblju u srednjim skolama Brcko distrikta

Drago mi je sto sam danas ovdje sa vama. U svakoj drzavi, ljudi koji rade u obrazovanju zasluazuju veliko postovanje, za odgovornost koju oni kao i vi, preuzimate za obrazovanje novih generacija. Vi djeci Brcko Distrikta mozete omoguciti da se bolje ostvare intelektualno i profesionalno, cak i da ostvare bolje finansijske rezultate nego sto je to bilo moguće prethodnim generacijama. Na slican nacin cete i Vi svakodnevno uticati na njih u ucionicama i izvan njih, i sa samim rastom stvarati kod djece Distrikta vecu sposobnost tolerancije i mogucnost uspostavljanja uspjesnijih medjuljudskih odnosa. Nacin na koji drzite casove, kao i vas licni odnos sa svakim djetetom ce nasoj djeci dati sansu za svjetliju buducnost. Danas bih zelio da kazem nesto vise o ulozi koju imate i njenoj vaznosti u prelaznom periodu u novi Brcko Distrikt. Sa zadovoljstvom ocekujem da odgovorim na pitanja koja cete postaviti na kraju ovog govora.

Institucije Brcko Distrikta prolaze kroz duboke strukturalne reforme. Reforme obuhvataju samu Vladu, pravni sistem, pojedinačne zakone, budzet i druge sisteme finansijske kontrole, multietnicko osoblje, nove plate i zabrana sukoba interesa. Vlada Brcko Distrikta i OHR transformisu citavu politicku strukturu Distrikta. Reforma u skolama – novi zakoni, uskladjeni nastavni plan i program, integrisana i reorganizovana odjeljenja – su usko povezani sa ostalim reformama i uticace na cijelokupno drustvo.

Neki ljudi govore o Brckom kao o laboratoriji. Ja ne smatram da je Brcko laboratorija. Mi nista ne testiramo, niti ispitujemo neciju teoriju. Mi cinimo minimalne promjene koje su neophodne da bi se Brcko izgradilo nakon destruktivnih ratnih dejstava i kako bi omogucili svojoj djeci sansu za bolji zivot.

Mi to ne mozemo uraditi vraćanjem ili gledanjem unazad. Moramo naporno raditi da bismo popravili stetu nastalu u ratu, i da bismo unaprijedili sitem javnih skola koji imamo. Mi na to ne mozemo uticati. Mozemo popraviti i poboljsati samo ono sto mi imamo. Nemamo vremena za gubljenje. Druge zemlje koje su prije bile sastavni dio Istocne Evrope se razvijaju, a neke – mislim na Madjarsku, Cesku Republiku, Poljsku i Balticke Drzave, Sloveniju – su daleko ispred Brckog.

Vodje uvijek imaju vaznu ulogu, pogotovo u vrijeme brzih promjena. Upravo sada vase vodjstvo je veoma vazno u svakoj skoli, i svakoj ucionici. Ja znam u kakvim skolama bih ja zelio da radim, a mislim da isto vrijedi i za vas; u onim u kojima se kompletno osoblje intelektualno stimulise, ima izazove u profesionalnom smislu, u kojima se nastavnici raduju mogucnosti da efikasnije predaju zanimljivo nastavno gradivo; u kojima su nastavnici i ucenici zadovoljni ostvarenim progresom i svjesni su da ce sljedeca skolska godina biti bolja od prethodne; u kojim se ucenici Vama obracaju trazeci podrsku koja im je potrebna kada nesto rade dobro, ili pak instrukcije kada ne razumiju ili nisu sigurni sta da rade; u skolama u kojima svi znaju da se mogu osloniti na vas jer cete biti pravedni prema svima, i odlucni u zahtijevanju da se postuju visoki standardi; u skolama u kojima ce se oni koji ometaju nastavu, ili ne uspijevaju da ispune vase visoke standarde suociti sa posljedicama.

Prosla godina je bila zastrasujuca: nasilje u skolama, a potom na ulicama. Etnicka netrpeljivost je namjerno ispolitizirana i

skole su bile zatvorene. Učenici i nastavnici koji su izazvali ove probleme nisu uvijek odgovarali za ono što su učinili. Nakon toga su škole nastavile sa radom kako bi se školska godina privela kraju.

Novinari su me pitali koliki je rizik da se nemiri ponove i ove godine. Mislim da je jedino ispravno da sa vama otvoreno razgovaram o tom pitanju. Ovo nije prijatna tema za razgovor. Nadam se da neće biti nemira, u školama ili van njih. Ali uzimajući u obzir mogućnost prijetnji od strane ekstremnih nacionalista, morate znati kako ćemo reagovati i šta se od vas očekuje. Ova godina će biti drugačija od prethodne. Obecao sam direktorima škola a obecavam i vama: ova godina će biti drugačija. Kako to mogu reći? Dopustite mi da budem odredjeniji.

1. Uspostavljeni su novi zakoni i novi sistem krivičnog gonjenja

1. Policija je bolje pripremljena za suzbijanje nasilja na ulicama

1. Vi i direktori škola ste dobili posao podrazumijevajući da ćete podržavati multikulturalno obrazovanje,

1. Imaćete više vremena i proći ćete odgovarajuću obuku, što Vam daje mogućnost da razmotrite kako se suočiti sa teškim disciplinskim slučajevima.

1. Izradjen je kodeks ponašanja za učenike, kao i kodeks za nastavno i administrativno osoblje, koji se konkretno bavi međuljudskim odnosima. Preporučujem Vam da

osigurate da svaki učenik bude upoznat sa kodeksom ponasanja za učenike kao i to da učenici imaju priliku da razgovaraju o svojim obavezama. Ovi kodeksi treba da budu slični ugovorima između Vas i učenika, i između vas i administrativnog osoblja skola.

2. Ja NE planiram da zatvorim sve škole, čak i ukoliko se pojave ozbiljni neredi. Ako se u nekoj školi izgubi kontrola, zatvoricu, ili ću preporučiti da se zatvori samo TA škola.
3. U slučajevima gdje se pojave ozbiljni neredi, bez obzira da li je škola zatvorena ili ne, izvršice se istraga u vezi toga šta je pogrešno učinjeno, i ko je ili nije preuzeo odgovornost za zavodjenje discipline.
4. Nastavnici i administrativno osoblje koje je podsticalo ili doprinijelo neredima će izgubiti posao. Rad onih koji ne prihvataju odgovornost za primjenu kodeksa ponasanja će biti razmotren.

Mozda smatrate da govorim previse otvoreno. Postujem činjenicu da Vi poznajete proces podučavanja bolje nego ja. Ipak, nas je zadatak da napravimo istinsku istorijsku promjenu u školama u Brckom, i stoga ću radije govoriti sasvim otvoreno prije nego što bih da ostavim mjesta nejasnocama u vezi mojih očekivanja od svih Vas, administrativnog osoblja, policije i svih ostalih.

Ovo nije eksperiment. Ovu promijenu ćemo napraviti samo jednom. Djece radi, svi mi od početka moramo dati sve od sebe da bi ova promjena bila uspješna. Kao što sam rekao direktorima skola, obavice se mnogo javnih rasprava o promjenama u obrazovnom sistemu, tako da će do početka

septembra rizik od izazivanja nereda biti mali. Na zalost, Zakon o obrazovanju je ispolitiziran. Bez obzira na miroljubivost velike vecine ljudi u Brckom, nekoliko onih koji zele prouzrokovati probleme ce, u najmanju ruku, pokusati uznemiriti ostale. Stoga je znacajno da svako od nas zna ne samo svoju ulogu u slucaju nastajanja problema, nego i ulogu onih koji mogu pomoci.

Policija Brckog je isla na kurseve za obuku o novom Krivicnom zakonu. Oni su dobili instrukcije o razlici izmedju kriminalnih radnji i prekršaja. Oni znaju razliku izmedju nacina pristupa maloljetnoj djeci i odraslima. Radili na ovim pitanjima narocito kada se radi o javnom redu i miru.

Oni, naravno, mogu doci u vase skole ukoliko vam je pomoc potrebna. Ukoliko nemate konkretan problem, ili povod koji nagovjestava problem, oni vjerovatno nece biti u zgradi vase skole, osim ukoliko ih ne pozovete da dodju. Direktori skola i nastavno osoblje su, prije svega, odgovorni za ono sto se desava unutar skole i u skolskom dvoristu.

Trazio sam od policije da obezbijedi da svako ucenik koji zeli doci u skolu moze to uciniti, a da pritom ne bude uznemiravano ili fizicki maltretirano. Prvog dana skole, ili bilo kojeg dana kada bi mogli postojati razlozi da se ocekiju teskoce, policija ce formirati obezbjedjenje oko prilaza svakoj skoli. Obezbjedjenje ce se nalaziti u krugu od 100 m od skoloskog dvorista, u zavisnosti od fizickog položaja svake skole. U krugu ovog obezbjedjenja policija ce obezbijediti nesmetan dolazak ucenika i nastavnika u skolu. Prisustvo jednog broja policajaca ce biti vidno, a takodje ce pSostojati i dodatno ibezbedjenje koje nece biti uocljivo.

Jos vaznije, policija je odredila policajce koji ce biti u vezi sa svim skolama. Savjetujem Vam da sa njima unaprijed

porazgovarate o tome šta se može desiti, i da znate kako možete stupiti u kontakt sa njima u hitnim slučajevima.

Da li ste pripremljeni za situaciju koja se može desiti unutar skola? Da li ste upoznati sa pravilima koja se ticu uvredljivih nacionalnih simbola? Da li ćete vi oprezno pratiti sikaniranje ili zlostavljanje koje ne samo da je suprotno kodeksu nego može dovesti do mnogo ozbiljnijeg sukoba? Da li možete zaustaviti takve probleme prije nego izmaknu kontroli? Naravno da možete – bolje nego što ja to mogu!

Neki od vas će nesumnjivo biti suočeni sa ozbiljnim izazovima. Trajni zadatak održavanja discipline, vjerovatno, nije omiljeni dio vašeg posla. Ipak, ne postoji obrazovanje bez discipline – a disciplina ima više oblika.

Naravno da vas posao obuhvata mnogo više od discipline. Citava ideja o multikulturalnom nastavnom planu i programu najviše zavisi od vas. Zaista sam bio izuzetno zadovoljan kada mi je predstavljen značajni doprinos svih Vas u pripremanju harmonizovanog nastavnog plana i programa. Ta činjenica mi je pomogla da se uvjerim da će ovaj nastavni plan i program biti uspješan, da ukoliko je to potrebno prilagodjen, kao i da će uskoro biti bolji od entitetskih nastavnih planova i programa koje je zamjenio.

Naravno, samo Vi to možete ostvariti. Odredbe Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, i odredbe Plana za implementaciju su veoma jasna i veoma pravedne. Prema njima glavni teret je na vama. Po mom mišljenju, to je pravo mjesto gdje odgovornost treba da bude: prije svega na svim nastavnicima koji su odgovorni za nastavni proces i za sve što se desava (ili se ne desava) u učionicama.

Na primjer, morate dozvoliti djeci da koriste svoj maternji

jezik, ali vi se ipak morate obracati djeci tako da vas ona razumiju. Podjednako ucenje dva pisma ce u velikoj mjeri zavisiti od vas. Necu se truditi da spomenem sve aspekte kojima cete morati da se bavite.

Otprilike jednaku vaznost kao i nastavni plan i program ce i imati vas licni primjer, u tome da svako dijete tretirate ravnopravno. Oni od vas koji su procitali Konacnu arbitraznu odluku Arbitraznog tribunala za Brcko znaju da se od mene, kao Supervizora, zahtijeva da obezbijedim da je svakom stanovniku Distrikta pruzen jednak pristup odgovarajucem obrazovanju bez diskriminacije. To je veoma zahtjevan posao. Zato je Zakon tako jasan i izricit.

Osim toga, odredbe nisu samo pravni zahtjevi. Zajedno uzete, one su cvrsta moralna izjava da svako dijete u Brcko Distriktu moze, i mora, biti ravnopravno tretirano u javnim skolama. Primjer koji Vi dajete, u ucionicama i izvan njih, u svom ophodjenju prema svakom djetetu pred drugom djecom, ce sluziti ovom nacelu jasnije i trajnije nego sto ja to mogu.

Ja smatram da se vecina vas opredjelila za poziv nastavnika zato sto volite djecu i volite da ih poducavate. Vi najbolje znate kako da navedete svako dijete da ostvari svoj maksimum. Vi cete bez svake sumnje znati kada ce strpljenje, ili ohrabrenje, imati veci efekat od discipline.

U posljednjih par godina postojao je veliki broj programa za omladinu u Brckom organizovanih na multietnickskoj osnovi. Koliko sam ja upoznat, ni jedan od ovih programa nije bio neuspjesan. Oni su svi na dobrovoljnoj osnovi, vi cete reci, i to je istina. Oni su uspjesni jer djeci pruzaju nesto bolje, tako da se djeca zele ukljuciti u njih. Ali, oni su, takodje, uspjesni jer se djeca mogu bolje ponasati u multikulturalnim situacijama nego odrasli. Ona nisu rodjena sa predrasudama, i

za razliku od vas i mene, oni jos uvijek brze uce.

Do sada su se moji komentari odnosili na nastavno osoblje koje je zaposleno u citavom skolskom sistemu. Sada bih zelio da dodam nekoliko komentara koji se posebno odnose na vas, srednjeskolsko nastavno osoblje. Svi mi ocekujemo da ce se proces integracije odvijati sporije u osnovnim skolama, i da ce se uglavnom pojaviti kako se ljudi koji zive u blizini osnovnih skola doseljavaju u ili sele iz naselja.

Najveca promjena ce se dogoditi u prvm razredu srednjih skola. Kao sto znate, svaki ucenik je vec odabrao svoj poziv, i oni koji imaju potrebne kvalifikacije ce se upisati u skolu tog usmjerenja. Nece se upisivati na nacionalnoj osnovi, ali ce osjetiti potpunu primjenu novog harmonizovanog nastavnog plana i programa – zajednicko ucenje opstih predmeta, podjela na nacionalne grupe za predmete od nacionalnog interesa (jezik, kultura, jedan dio predmeta istorija i muzicka kultura). Drugi, treci i cetvrti razredi srednjih skola ce imati isti sastav odjeljenja koja su formirana prethodnih godina. Ali skole nece biti podijeljene na razlicite skole za razlicite nacije. U drugim, trecim i cetvrtim razredima nastava ce se odrzavati istovremeno i za odjeljenja sa srpskom djecom i za odjeljenja za bosnjackom djecom.

Stoga je razumno ocekivati vise zebnje, napetosti medju ucenicima srednjih skola nego medju ucenicima osnovnih skola. Shvatam da ova djeca vjerovatno pamte vise trauma iz rata nego mladja djeca, i vjerovatno bi emotivnije reagovali na nacionalna pitanja. Oni su svoje skolovanje vecim dijelom proveli u odvojenim skolama.

Ipak, takodje mozemo ocekivati da se ucenici srednjih skola raduju svojoj buducnosti. Vecini ce biti jasno da ce uskoro zivjeti u multikulturalnom svijetu. Oni mozda mogu biti

ispolitizirani, ali vjerujem da ce uvidjeti da ce prouzrokovanje problema naskoditi njihovoj buducnosti. Vecini nece biti tesko da tolerisu skolske kolege drugih nacionalnosti, posebno ukoliko ih vi budete razumno i cvrsto vodili.

Ljudi u Brckom su vec obnovili multikulturalni zivot u gradu i u nekim selima Distrikta. Skole su skoro posljednje institucije gdje se osjeca segregacija. Vlada, sudovi, policija, veci broj radnih mjesta u gradu ili na pijaci Arizona- predstavljaju multikulturalno drustvo. Vi imate divnu priliku da ovo drustvo napravite boljim preko onog sto je najdragocjenije u njemu – a to su mladi ljudi.